

**แนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียน
ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ**
**Guidelines For Development of Budget Management of School
Under Chaiyaphum Provincial Administrative Organization**

¹รัตติกาล พัดค้อ และ ²กานต์ เนตรกลาง

Rattikan Pudkho and Kant Netklang

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Graduate School Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand.

E-mail: ¹rattikanpudkho@gmail.com, ²kant2552@yahoo.co.th

Received June 14, 2024; Revised August 10, 2024; Accepted August 15, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุของโรงเรียน จำนวน 105 คน และกลุ่มเป้าหมายในการหาแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วสรุปบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารการเงิน 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าบุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุ 3) แนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนควรปฏิบัติทุกขั้นตอนตามระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทั้งภายในและภายนอก เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อจัดทำแผนให้เป็นรูปธรรม ครอบคลุม เที่ยงตรง ยึดถือคุณธรรมความถูกต้องเปิดเผยโปร่งใส ตรวจสอบได้ เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตระหนักถึงประโยชน์สูงสุดของการบริหารงบประมาณให้มีความคุ้มค่า ประหยัด เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณ; การบริหารงบประมาณ; การเงินและพัสดุ

Abstract

The objectives of this research were to Study and compare the budget management of schools under Chaiphum Provincial Administrative Organization. Study guidelines for developing of budget management of schools under Chaiphum Province Administrative Organization. The sample consisted of school administrators and personnel who are responsible for Finance and Procurement Division Under the Chaiphum Provincial Administrative Organization, a total of 105 people. The research instrument was a questionnaire with a reliability of .98 for the whole issue. Data were analyzed using a packaged program to calculate the percentage, mean, standard deviation, t-test and content analysis and summarizing in an essay.

The research results were found as follows. 1) Budget management of schools Overall, it is at a high level. The area with the highest average was aspect the financial management. 2) Compare the budget management of schools under Chaiphum Provincial Administrative Organization classified by position status Overall each aspect is not different. On average, the budget management of school administrators is higher than that of personnel who are responsible for Finance and Procurement Division. 3) Guidelines for developing of budget management of schools under Chaiphum Province Administrative Organization Every step should be carried out in strict accordance with the rules, regulations, related to budget management. Starting with an analysis of the organization's internal environment. To respond to both internal and external needs Provide opportunities for all parties to participate in solving problems and developing to achieve jointly determined objectives and goals. Have current information up to date It is easy to define clear indicators in planning that is concrete, comprehensive, and accurate. Morality and accuracy must be adhered to. Disclosure is transparent, verifiable, and appropriate to the context of the organization, realizing the greatest benefit of budget management to be worthwhile, economical, and most effective and efficient.

Keywords: Guidelines For Development of Budget Management; Budget Management; Finance and Procurement Division

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 กล่าวถึงการจ้ดระบบโครงสร้างกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษารวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว รวมถึงชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545) มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นอีกทั้งมาตรา 42 ให้กระทรวงมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และได้มาตรฐานการจัดการรวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บัญญัติเรื่องการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาใน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

จากข้อความข้างต้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญ มีหน้าที่ในการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องของการจัดการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 26 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน ขนาดกลาง 19 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน มีหน้าที่จัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทด้านจำนวนนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษารวมถึงบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านงบประมาณไม่เท่ากัน อีกทั้งจำนวนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรแต่ละปีงบประมาณที่แตกต่างกัน ภายใต้งบจ่ายและงบประมาณในการจัดการศึกษาที่จำกัด จึงพบปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ คือ 1) ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านงบประมาณขาดความเข้าใจไม่ทราบถึงประโยชน์ ความจำเป็น ความสำคัญของการจัดทำแผนและการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการใช้จ่ายเงิน ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย 2) มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านงบประมาณบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องและความชำนาญในการปฏิบัติงาน 3) บางสถานศึกษาไม่มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านงบประมาณโดยเฉพาะจึงส่งผลให้ครูที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนได้รับมอบหมายภาระงานจำนวนมากไม่เหมาะสมกับจำนวนบุคลากร อีกทั้งไม่ได้มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านต้องปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณ ทำให้กระบวนการบริหารงบประมาณเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร 4) ผู้บริหารโรงเรียนขาดการเร่งรัด กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ ถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ ส่งผลให้กระบวนการบริหารงบประมาณไม่ประสบความสำเร็จ 5) สถานศึกษาไม่สามารถใช้จ่ายเงินตามแผนที่วางไว้ได้ทันตามปีงบประมาณ ส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี (แผนพัฒนาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ, 2565)

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ จึงได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิเพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นไปได้ นำมาใช้ในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อประโยชน์สูงสุดของการดำเนินงาน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

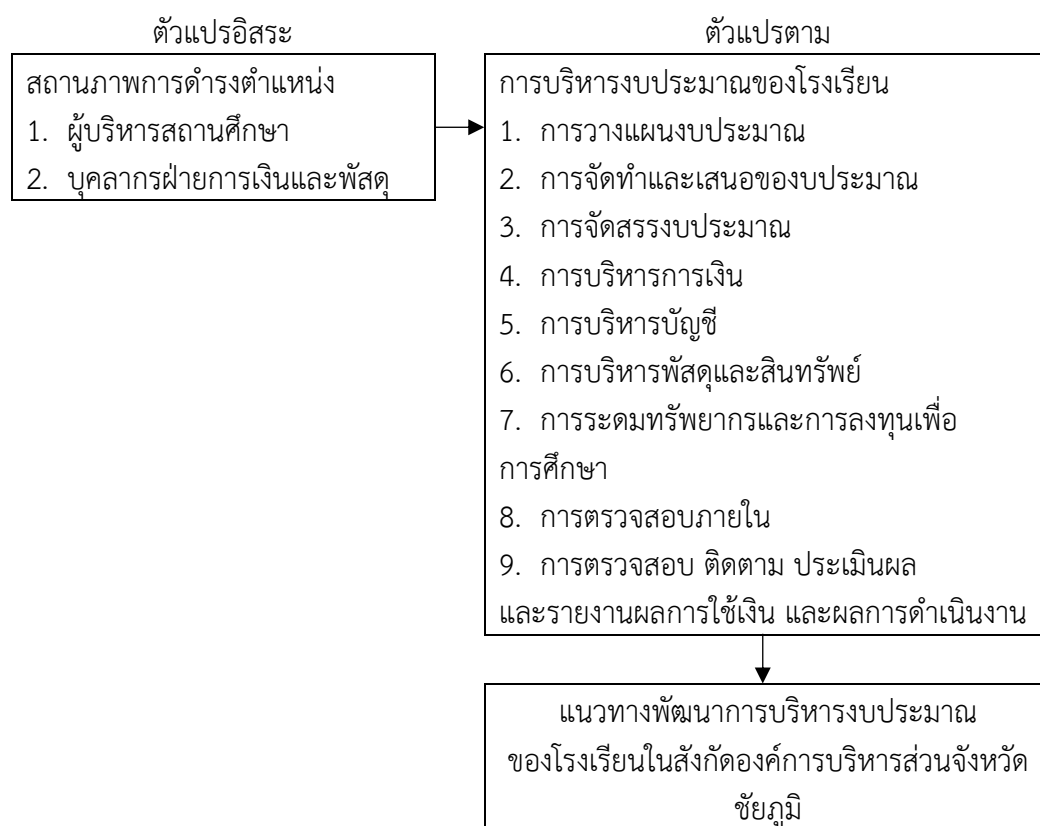
การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงบประมาณ เช่น พัทธินทร์ ยืนนาน และ ธรินธร นามวรรณ (2560) ได้นำเสนอองค์ประกอบการบริหารงบประมาณ เป็นข้อขยายตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้านของกระทรวงศึกษาธิการ คือ 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง

4) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ 5) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน 6) การบริหารสินทรัพย์ 7) การตรวจสอบภายใน จากการศึกษา พบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันหลายท่าน ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ 9 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 3) การจัดสรรงบประมาณ 4) การบริหารการเงิน 5) การบริหารบัญชี 6) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 7) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 8) การตรวจสอบภายใน 9) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงานสอดคล้องกับการวิจัย (สาริตา เจนเข้ว่า และ วาณี ช้อนกลิ่น, 2566) พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบงานบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ได้แก่ คณะทำงานมีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ ควรจัดอบรมการกำหนดผลผลิตที่ชัดเจน การจัดซื้อจัดจ้างเป็นขั้นตอนโปร่งใสตรวจสอบได้ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการลงบันทึกรายการทางบัญชี ส่งเสริมจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเงิน และการบัญชีให้มีความรู้ ให้มีระบบการรายงานทางการเงินที่ชัดเจน จัดทำข้อมูลฐานะทางการเงินให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีระบบการบริหารสินทรัพย์และระบบตรวจสอบภายใน มาตรฐานการปฏิบัติงานในการจัดทำรายงานข้อสรุปของคณะกรรมการตรวจสอบภายใน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ” มีกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเป็นงานวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุประกอบด้วย หัวหน้างานแผนงาน หัวหน้างานการเงิน หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่การเงิน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 130 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 26 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุ ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 105 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan โดยการสุ่มอย่างง่าย และกลุ่มเป้าหมายในการหาแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน การศึกษาการบริหารงบประมาณ ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน คำถาม 52 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยการทดสอบค่าที ดำเนินการ สัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ที่ครอบคลุมทั้ง 9 ด้าน ซึ่งกำหนดผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน โดยต้องเป็นผู้ดูแลหรือกำหนดนโยบาย มีประสบการณ์ในการบริหารและปฏิบัติงานด้าน งบประมาณมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และไม่เป็นผู้ถูกดำเนินการทางวินัยเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ เพื่อ รวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วสรุปบรรยายเป็นความเรียง ใช้เป็นแนวทางการบริหารงบประมาณ ของโรงเรียนสังกัดในองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน (ร้อยละ 20) บุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุ จำนวน 84 คน (ร้อยละ 80) รวม 105 คน ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรฝ่ายการเงิน และพัสดุ โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การวางแผนงบประมาณ	4.36	0.52	มาก
2. การจัดทำและเสนอของบประมาณ	4.49	0.52	มาก
3. การจัดสรรงบประมาณ	4.54	0.53	มากที่สุด
4. การบริหารการเงิน	4.64	0.46	มากที่สุด
5. การบริหารบัญชี	4.63	0.41	มากที่สุด
6. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์	4.29	0.52	มาก
7. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	4.12	0.68	มาก
8. การตรวจสอบภายใน	4.40	0.58	มาก
9. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน	4.47	0.54	มาก
รวมเฉลี่ย	4.44	0.44	มาก

จากตารางที่ 1 การบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน และระดับมาก จำนวน 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.41) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.68)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิของผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุโดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารงบประมาณ	ผู้บริหารสถานศึกษา		บุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุ		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผนงบประมาณ	4.43	0.40	4.35	0.54	0.66	0.511
2. การจัดทำและเสนอของบประมาณ	4.54	0.39	4.48	0.55	0.48	0.630
3. การจัดสรรงบประมาณ	4.62	0.45	4.53	0.55	0.71	0.477
4. การบริหารการเงิน	4.74	0.29	4.61	0.49	1.50	0.139
5. การบริหารบัญชี	4.63	0.38	4.63	0.42	0.06	0.953
6. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์	4.37	0.39	4.27	0.55	0.83	0.408
7. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	4.18	0.60	4.11	0.70	0.44	0.662
8. การตรวจสอบภายใน	4.41	0.46	4.39	0.61	0.12	0.908
9. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล การใช้เงินและผลการดำเนินงาน	4.41	0.57	4.48	0.53	-0.51	0.610
รวม	4.48	0.35	4.43	0.46	0.52	0.607

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.12 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าบุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุ

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน ได้แนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โรงเรียนควรมีการดำเนินการในทุกขั้นตอนตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ แผนการปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณอย่างเคร่งครัด เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการทั้งภายในและภายนอก เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินการด้านงบประมาณให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์ ง่ายต่อการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการจัดทำแผน หรือกรอบในการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ครอบคลุม เทียบตรง ทั้งนี้ในการบริหารงบประมาณจะต้องยึดถือคุณธรรม ความถูกต้อง การเปิดเผยโปร่งใส ตรวจสอบได้ เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตระหนักถึงประโยชน์สูงสุดของการบริหารงบประมาณให้มีความคุ้มค่า ประหยัดเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

การบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารการเงิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ได้ตระหนักและเข้าใจถึงความสำคัญของการบริหารการเงิน ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน และเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายต่างๆ มีกระบวนการกำกับ ควบคุมดูแลในการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบด้านการรับ การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงิน การกักเงินไว้เบิกเหลือเมื่อปี การตรวจสอบและจัดทำรายงานทางการเงินที่เป็นปัจจุบัน การจัดทำหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเงินของสถานศึกษา อีกทั้งมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านระเบียบ กฎหมาย ข้อปฏิบัติด้านการบริหารการเงิน บัญชี พัสดุ ให้กับผู้รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของจิรนนท์ สมน้อย (2559) ที่เสนอว่า การบริหารการเงิน เป็นการกำกับ ควบคุม ดูแล ให้คำแนะนำในการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณด้านการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงิน การตรวจสอบและการรายงานทางการเงิน การจัดทำหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเงินของสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับผลการวิจัย (จันทร์จิรา โชติพิบูลย์ และ สุรางคนา มัณยานนท์, 2565) พบว่า แนวทางการบริหารงานด้านงบประมาณ ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติตามแผน อย่างจริง มีปฏิทินในการดำเนินงานตามแผนงบประมาณ บุคลากรผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบการตรวจสอบภายในควรตรวจสอบได้ทุกด้านและเป็นขั้นตอน ใช้หลักการมีส่วนร่วมกิจกรรมผ้าป่าเพื่อการศึกษา และส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ด้านบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านการเงิน และด้านบัญชีให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ พบว่าค่าเฉลี่ยการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าบุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงบประมาณของโรงเรียน เนื่องจากการบริหารงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาในทุกด้านให้ประสบความสำเร็จ การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพจะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการเป็นผู้นำของตัวผู้บริหารได้อย่างเด่นชัดเห็นผลงานเป็นรูปธรรม แสดงถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในการบริหาร สอดคล้องกับบัณฑิตา ทรัพย์คำภา (2558) ที่กล่าวว่า ปัจจัยทางบริหารเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้นำในการบริหารงานภายในสถานศึกษา ทั้งสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรต่างๆ ให้บรรลุความสำเร็จได้ โดยเฉพาะด้านงบประมาณ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหารที่จะสามารถนำพาสถานศึกษาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันได้

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงบประมาณจะต้องยึดถือคุณธรรม ความถูกต้อง การเปิดเผยโปร่งใส ตรวจสอบได้ เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตระหนักถึงประโยชน์สูงสุดของการบริหารงบประมาณให้มีความคุ้มค่า ประหยัดเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงที่สุด โรงเรียนควรจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ โดยการทบทวนภารกิจ นโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัด

การศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงระเบียบที่เกี่ยวข้องด้วยกระบวนการ PDCA มีผู้รับผิดชอบ กระบวนการควบคุมติดตามที่สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพัชรินทร์ ยืนนาน และ ธรินทร์ นามวรรณ (2560) ที่ได้กล่าวว่า การวางแผนงบประมาณ เป็นการดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์ เป็นการประกันว่าโรงเรียนจะสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด จัดระบบการตรวจสอบและควบคุมภายใน จากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย (ศิริโชค เจริญราช, 2564) พบว่า การดำเนินงานตรวจสอบภายในของสถานศึกษาจะต้องมีการควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ โดยการตรวจสอบภายในจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นธรรมและตรวจสอบได้และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 9 แนวทาง ดังแผนภาพที่ 2

สรุป

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารการเงิน และผลการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนจำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าบุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุ แนวทางพัฒนาการ

บริหารงบประมาณของโรงเรียนควรปฏิบัติทุกขั้นตอนตามระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทั้งภายในและภายนอก เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อจัดทำแผนให้เป็นรูปธรรม ครอบคลุม เที่ยงตรง ยึดถือคุณธรรมความถูกต้องเปิดเผยโปร่งใส ตรวจสอบได้ เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตระหนักถึงประโยชน์สูงสุดของการบริหารงบประมาณให้มีความคุ้มค่า ประหยัด เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารต้องพัฒนาองค์กรให้มีผลงานเป็นรูปธรรม เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของสถานศึกษาที่สามารถรับรู้และมองเห็นได้ เป็นการกระตุ้นการให้ความสนับสนุนทรัพยากรจากภายนอกที่ดี จัดหาหรือส่งเสริมบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้มีความรู้ ความเข้าใจ สร้างขวัญกำลังใจ สร้างเครือข่ายความรู้ด้านการพัฒนาการบริหารงบประมาณ

2. โรงเรียนควรมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณด้วยวงจรบริหารงานคุณภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยการวางแผนปฏิบัติจากการวิเคราะห์ความต้องการ การตรวจสอบ และปรับปรุง เพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

3. โรงเรียนควรมีการจัดทำคู่มือ แนวปฏิบัติด้านการบริหารงบประมาณที่ตอบสนองความต้องการและเหมาะสมกับบริบทขององค์กรนั้นๆ โดยเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางกรอบการดำเนินงานให้กับ ผู้บริหาร และบุคลากรได้ยึดถือและปฏิบัติ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษานโยบายพัฒนาการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีแนวทางการปฏิบัติเป็นเลิศในจังหวัดชัยภูมิ

2. ศึกษาศักยภาพที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). *คู่มือหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกตุจันทร์ทา ศรีระมย์. (2560). กลยุทธ์การบริหารงบประมาณที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 11(2), 20-33.
- ชนิษฐา ศิริมา. (2564). การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. *วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี*, 9(1), 677-687.

- จันทร์จิรา โชติพิบูลย์ และ สุรางคณา มัณยานนท์. (2565). การบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(1), 17-30.
- บัณฑิตาภรณ์ ศรีคำภา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 5(3), 334-341.
- พัชรินทร์ ยืนนาน และ ธรินธร นามวรรณ. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา*, 8(2), 98-111.
- ศิริโชค เจริญราช. (2564). การศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์* 4(2), 10-22.
- สาริศา เจนเขว่า และ วาณี ช้อนกลิ่น. (2566). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณ ของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศึกษารูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 14(2), 284-297.